

Politikai pártok magánbevételei

A pártok magánbevételeinek szabályozásakor a következő alapelveket kell követni:

- Kívánatos, hogy a pártok ne függjenek túlzott mértékben sem a költségvetési támogatástól, sem kis számú nagyon vagyonos támogatótól.
- Ezért a szabályozásnak ösztönöznie kell a magánadományok gyűjtését, lehetőleg olyan módon, hogy a kisebb összegű adományok premizálásával azok kerüljenek túlsúlyba. Ennek eszköze lehet a **kiegészítő állami támogatás**.
- Kívánatosnak tartott cél, hogy az alacsonyabb jövedelmű szavazókkal rendelkező pártok ne kerüljenek ezért versenyhátrányba, ezért célszerű **adományozási korlátot** bevezetni a magánszemélyekre vonatkozóan.
- A választás mindenekelőtt a magyar állampolgárok közös ügye, ezért az adományozói körből **kizárandók a külföldi állampolgárok és jogi személyek**.
- A **gazdasági társaságok** adományozása egy bizonyos korlátozott ideig megengedhető, tekintettel arra, hogy Magyarországon a magánszemélyek adományozása jelenleg nem jelent megfelelő mennyiségű anyagi támogatást a pártok számára. A cégek támogatásánál is adományozási korlátra van szükség és az adományozás összegének átláthatóságára a cég és a párt részéről egyaránt.

A pártok az állampolgárok önkéntes szervezetei, ezért elvárható, hogy működésüket legalább részben tagjaik és támogatóik magánadományaiból finanszírozzák. A költségvetési támogatástól való túlzott függőség elkerülése miatt ez kívánatos is: a túlzott függés nem ösztönzi a pártokat a választóikkal való állandó és aktív kapcsolattartásra, oligarchikussá válhatnak, és a pártvezetők helyzetét is bebetonozhatja. Ugyanez igaz arra a Magyarországon jellemző helyzetre is, amikor a pártok néhány nagyvagyonú személytől vagy csoporttól függenek. Ezért a szabályozás elsődleges céljai közé tartozik olyan ösztönzők bevezetése, ami arra serkenti a pártokat, hogy széles körben gyűjtsenek magánadományokat. Ennek fontos eszköze lehet a kiegészítő állami támogatás, amely a begyűjtött magánadományok után illeti meg a pártokat. Ugyanakkor ezt a megoldást olyan módon helyes bevezetni, hogy a tehetősebb támogatókkal bíró pártok ne szerezzenek

emiatt indokolatlan versenyelőnyt. Ez úgy érhető el, ha a kiegészítő támogatás felülsúlyozza a kisösszegű adományokat: például, 10.000 Ft-os adományig az adományozott összeg száz százaléka a kiegészítés, e fölött pedig folyamatosan csökken. Ugyanezen cél elérését segíti elő az adományozási felső korlát bevezetése. Ilyen limit hiányában néhány kiemelkedően gazdag személy óriási befolyást gyakorolhat a kampányok menetére. A limitösszeg megállapításánál az átlagos jövedelmű állampolgár helyzete szolgálhat kiindulópontul. Például, ha abból a feltételezésből indulunk ki, hogy a rendkívüli módon adakozó szokású ember éves jövedelmének akár tíz százalékát is ilyen célra fordítja, akkor a havi nettó magyar átlagbér összege (2009-ben hozzávetőlegesen 200.000 Ft) jó közelítést ad az éves limit kívánatos mértékéhez.

Az adományok összegének limitálása mellett az adományozói kört is helyes volna korlátozni. A rendszerváltás idején, amikor az új demokratikus pártok szinte teljesen eszköztelenek voltak, talán helyes volt külföldi magán- és jogi személyek számára lehetővé tenni az adományozást, de ma már ezt semmi nem indokolja. A magyar jogi személyek tekintetében ennél tagoltabb szabályozás indokolt: az adakozás lehetőségét fenn kell tartani az olyan szervezetek számára, amelyek részben vagy egészben a szabad véleménynyilvánítás kollektív gyakorlására jöttek létre (egyesületek, alapítványok), és joggal feltételezhető, hogy politikai adományaik tagjaik egyetértésével születnek.

A gazdasági társaságok adományozásánál fenn állhat az a veszély, hogy a vezetőik döntése nem bírja a tagok vagy tulajdonosok egyöntetű támogatását, ám mivel jelenleg Magyarországon a magánszemélyek adományozási kultúrája alacsonynak mondható, nem zárhatóak ki teljes mértékben a cégek az adományozói körből. Egy bizonyos korlátozott ideig megengedett lehet, hogy gazdasági társaságok is nyújthassanak támogatást a jelöltek és a jelölteket állító intézmények számára. Fontos azonban, hogy az adományozásnál a gazdasági társaságok esetében is legyen egy limit, egy cég 5.000.000 Ft-al támogathatná az adott pártot/jelöltet egy kampány során. Az adományozás esetében elsődleges, hogy a párthoz beérkezett gazdasági társaságtól származó adományok átláthatóak legyenek. A gazdasági társaság részéről és a párt részéről egyaránt nyoma kell maradjon a támogatás pontos összegéről.